

I ara l'encaix europeu

La Convenció europea debat el 6 i 7 de febrer la qüestió regional. Un debat que ha generat una gran expectació a Catalunya, on s'han impulsat diverses iniciatives per parlar de l'articulació a la Unió i de com hauria de ser Europa, amb el temor que som davant d'un nou "o ara, o mai".

Aquesta setmana Catalunya fa la seva aposta per Europa des de diversos àmbits, i no solament per dir com encaixa el Principat a la UE sinó com s'encaixa la Unió, per dins i per fora. La data no és en va, ja que els dies 6 i 7 de febrer la Convenció Europea debat en sessió plenària el fet regional. Un tema més dels que tracta la Convenció que presideix Valéry Giscard d'Estaing, i que té com a missió elaborar un projecte d'acord constitucional abans de l'estiu. Així els estats tindran la tardor per revisar-lo, i deixar-lo llest per dur-lo a la Conferència Intergovernamental del 2004, la que ha de servir per adaptar l'estructura de la UE als reptes de tot tipus que planteja l'ampliació a 25 estats. És a dir, que va de debò i per uns quants anys.

I també en tot això el fet diferencial és aplicable a Europa. El Principat és l'únic lloc de la UE on s'han generat iniciatives polítiques i socials per a debatre de manera àmplia el futur de la Unió, a imatge i semblança de la Convenció europea. Alguns països han tractat el tema de manera sectorial, i fins i tot a Polònia es va organitzar una convenció, però com a estat i per tractar exclusivament de la seva articulació a Europa. Només a Catalunya, però, hi ha hagut una mobilització important i amb la voluntat d'abraçar com més sectors de la societat millor.

D'una banda hi ha la Convenció catalana, dirigida pel polític Ferran Requejo i impulsada pel Patronat Català Pro Europa, que alhora va rebre l'encàrrec del Govern de la Generalitat després d'una resolució del Parlament. La feina de 329 experts va començar el març del 2003, han anat recollint aportacions

molt diverses i no ha estat fins aquesta setmana que les conclusions s'han presentat al Parlament. També aquesta setmana es faran arribar a tots els membres de la Convenció europea.

Les conclusions van en dues direccions. D'una banda, és una aportació catalana a la construcció europea, i de l'altra és una proposta del paper de "les nacions sense estat i les regions amb competències legislatives", dins la futura UE. En el primer apartat destaca la visió federalitzant d'una Europa "plurinacional", amb una Constitució que simplifiqui i englobi els tractats i que també incorpori la Carta dels drets fonamentals. Sobre els òrgans de govern, es proposa una Comissió que esdevingui el "govern europeu", que sigui menys nombrosa i que es vagi reduint el pes del criteri de la nacionalitat dels comissaris. A més es proposa un president fort, escollit per l'eurocambra, que no estigui vinculat a cap antic cap de govern o d'estat. És a dir, Aznar, no. Sobre el Parlament Europeu, demanen que es reforci progressivament i s'obren a la possibilitat esmentada per Giscard de crear dues cambres, una com la que ja hi ha i l'altra de caràcter "territorial", però especifiquen que aquesta segona cambra hauria de ser representativa tant d'estats com de regions amb competències legislatives i nacions sense estat, cosa que significaria canvis en les circumscripcions electorals, per aconseguir "major identificació entre electors i representats". Altres aspectes en aquest àmbit són la possibilitat de fer referèndums, tant per iniciativa dels organismes de la UE com per iniciativa popular, així com la creació d'una veu única per a parlar al món,

tant en temes de política internacional com en estructures tipus Banc Mundial o Fons Monetari Internacional.

Nacions sense estat. L'altre apartat de les propostes de la Convenció catalana és el que fa referència al reconeixement del català i de les nacions sense estat i les regions amb competències legislatives. Sobre el català es reclama l'oficialitat, que no l'estatut de llengua de treball. I es proposa aquesta definició: "També tenen aquesta consideració [oficial], sense cap discriminació, les llengües declarades oficials per l'estat membre respectiu en una o més regions europees amb competències legislatives, i que siguin parlades per un nombre de persones igual o superior a la de l'idioma oficial de l'estat de la Unió amb menys parlants. [...] les institucions de la Unió les tindran en compte en les reunions que celebrin i en les oficines que instal·lin en els territoris on s'han parlat històricament, amb independència del seu grau d'arrelament social."

Sobre el reconeixement de les nacions sense estat i regions amb poders legislatius, se'n demana una menció explícita en el preàmbul de la futura Constitució europea, i tot el que això comporta d'implicació en la presa de decisions i control dels organismes de la UE. Per exemple, amb el respecte als seus símbols d'identitat (incloses les seleccions esportives), amb la revisió del Comitè de Regions amb una cambra específica per a les que tinguin competències legislatives, amb la participació en l'inici dels processos normatius de la UE, amb la participació en el Consell quan es tractin temes que els afectin repartint els vots que té cada estat, amb la participació dels parlaments d'aquestes regions i nacions, i amb el dret d'apel·lar al Tribunal de Justícia, tant de les regions amb poders legislatius com de les nacions sense estat. També estableix un article sobre el respecte a possibles "reordenacions dels territoris europeus", i esmenta l'exemple de tres *lander* alemanys que es van unir per fer-ne un: Baden-Wuttemberg. El dret a l'autodeterminació, però, n'ha quedat exclòs, tot i que va ser la primera de les aportacions que va rebre la Convenció catalana. De tota manera, el

La Convenció europea, encapçalada pel francès Valéry Giscard d'Estaing, torna a marginar les regions, que no mereixen cap grup de treball. Des del Principat, però, s'aporten idees.

Fòrum per l'Autodeterminació també va enviar aquesta proposta directament a la Convenció de Giscard.

Per Casimir de Dalmau, director del Patronat Pro Europa, la feina feta a la Convenció catalana és molt positiva i considera que "s'ha fet des d'una visió realista, no de màxims". Amb tot, reconeix les dificultats que poden trobar en una Europa on "els estats són molt forts".

L'altra gran iniciativa al voltant de la Convenció és el Fòrum Cívic per una Constitució Europea, que es va crear l'abril del 2002 amb la intenció de mobilitzar la societat catalana al voltant del debat europeu. Com la Convenció catalana, reclama l'oficialització del català i un reconeixement de les "nacionalitats històriques" i les regions amb competències legislatives, però també planteja la necessitat de fer una Constitució europea, com diu el seu coordinador, Joaquim Millan, que sigui "clara, concisa i comprensible, i votada en referèndum". El manifest del Fòrum, que es presenta el dia 6 de febrer al Paraninfo de la Universitat de Barcelona, també recull aspectes socials, de gènere, d'unitat de cara a l'exterior, de democratització i transparència, i de promoció de valors com la pau i la diversitat, entre d'altres.

En aquesta iniciativa s'hi han implicat col·legis professionals, ajuntaments, ONG, tots els partits del Parlament, els sindicats, les universitats i diverses persones a títol individual. Un conjunt representatiu de bona part de la societat civil que pretén fer pedagogia europea aquí i catalano-europea allà.

Però mentre al Principat hi ha aquest ambient, a l'Europa institucional l'anomenada qüestió regional no desperta massa interès. Només cal veure que per aquest tema la Convenció europea no ha creat cap grup de treball, com sí que ha fet en altres àmbits, i només hi dedica una sessió plenària molt oberta. Sessió en què no solament es parlarà d'això, sinó que també inclou en l'ordre del dia l'informe de l'"Europa social".

Sigui com sigui, el tema regional es debatrà bàsicament pel que fa al possible reconeixement europeu de les regions, als possibles canvis al Comitè de Regions i la possibilitat d'aquestes d'apel·lar al Tribunal de Justícia. Els debats previs al Parlament europeu, però, no auguren gaires satisfaccions per aquestes iniciatives que també insisteixen a recordar que una altra Europa és possible.

Oriol Cortacans